

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/91/2019
Identifikačné číslo spisu: 2018200189
Dátum vydania rozhodnutia: 26.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2018200189.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: THERMALPARK DS, a.s., so sídlom v Dunajskej Strede, Gabčíkova cesta č. 237/38, IČO: 31 450 920, právne zast.: Mgr. Evou Gulyášovou, advokátkou a konateľkou Mgr. Eva Gulyášová - Advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Dunajskej Strede, Alžbetínske námestie č. 328, IČO: 47 251 166, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 18. mája 2018, Číslo: 43973-2/2018-BA, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. marca 2019, č.k. 43Sa/14/2018-89, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 18. marca 2019, č.k. 43Sa/14/2018-89, postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 18. mája 2018, Číslo: 43973-2/2018-BA, ktorým táto postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Dunajská Streda z 12. februára 2018, Číslo: 700-0510229218-GC04/18. Týmto rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod deviaty a § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi za obdobie júl 2016, august 2016, jún 2017, júl 2017, august 2017 predpísal penále v sume 71,66 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a

povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti a poistného do rezervného fondu solidarity, vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a povinných príspevkov do dňa, keď dlžná suma bola poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 141 ods. 2, § 143 ods. 2, § 240 ods. 1,2 zákona č. 461/2003 Z.z., § 28 ods. 2 zákona č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 43/2004 Z.z.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd mal v predmetnej veci za spornú tú skutočnosť, či žalobca je zodpovedný za konanie svojich zamestnancov, ktorí porušili § 227a zákona č. 413/2012 Z.z. Ustanovenie § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. presne vymedzuje, kedy a komu je Sociálna poisťovňa povinná penále predpísať, spôsob výpočtu penále a výšku penále, pričom z odseku 2 predmetného ustanovenia tiež vyplýva, že predpísané penále nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného za kontrolované obdobie. Zákon presne určuje termíny, v ktorých je platiteľ poistného povinný poistné uhradiť. Právna úprava obligatórne určuje povinnosť účastníka konania zaplatiť v zákonom určenej lehote poistné a v prípade jeho neuhradenia alebo omeškania uhradiť predpísané penále. Zdôraznil, že penále je základným, zákonom ustanoveným právnym následkom nespĺnenia odvodovej povinnosti, t.j. nespĺnenia odvodovej povinnosti vôbec alebo jej nespĺnenia v správnej výške alebo včas. Porušením odvodových povinností vzniká Sociálnej poisťovni podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. povinnosť, nie možnosť penále predpísať. V danom prípade zamestnanci žalobcu porušili ustanovenie § 227a zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 413/2012 Z.z. účinným od 01. januára 2013, pretože právo určenia dohody o brigádnickej práci študentov, na základe ktorej nebudú mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia si v tom istom kalendárnom mesiaci v dobe pred uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu u žalobcu uplatnili aj u iného zamestnávateľa. Za toto porušenie povinnosti zodpovedá zamestnávateľ, ktorý ako právnická osoba nesie objektívnu zodpovednosť za takéto konanie. Ustanovenie § 227a bolo do zákona č. 461/2003 Z.z. prijaté zákonom č. 413/2012 Z.z. v súvislosti s novelizáciou § 4 zákona č. 461/2003 Z.z. zákonom č. 252/2012 Z.z. a zákonom č. 413/2002 Z.z. Týmito novelami vznikol status zamestnanca na účely dôchodkového poistenia fyzickým osobám v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov. Po prijatí uvedených noviel boli brigádnici, na rozdiel od predchádzajúcej zákonnej úpravy, povinne dôchodkovo poistení. Išlo teda o rozšírenie rozsahu povinného dôchodkového poistenia s určitou úľavou - výnimkou, ktorú predstavovala podľa § 227a tohto zákona možnosť študenta určiť jeden brigádnickej vzťah, v ktorom nebude mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia. Z jazykového výkladu § 4 ods. 2 v spojení s § 227a zákona č. 461/2003 Z.z. jednoznačne vyplýva, že za zamestnanca na účely dôchodkového poistenia sa považuje aj študent s pravidelným mesačným príjmom vykonávajúci práce na základe dohody o brigádnickej práci študentov, okrem študenta, ktorý si u jedného zamestnávateľa uplatnil výnimku podľa § 227a zákona. Túto výnimku si nemožno uplatniť u viacerých zamestnávateľov naraz, čo v danom prípade zamestnanci žalobcu učinili. Tak ako už bolo vyššie uvedené za toto porušenie povinností zo strany jednotlivých brigádnikov - študentov zodpovedá žalobca, pričom žalobcovi takto vznikla povinnosť, ktorú nepredpokladal. Takéto konanie, v prípade vzniku škody má možnosť žalobca riešiť využitím inštitútov súkromného práva voči jednotlivým brigádnikom, ktorí porušili § 227a zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 413/2012 Z.z.

4. Vzhľadom na vyššie uvedené, krajský súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.
II.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

7. Uviedol, že pokiaľ žalobca ako zamestnávateľ má súdom uvedenú objektívnu zodpovednosť, tak na druhej strane je daná aj zodpovednosť žalovanej, ktorá ako jediná mala prístup k informáciám o tom, že zo strany dotknutých zamestnancov došlo k duplicitnému uplatneniu práva podľa § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a mala by možnosť bezodkladne o tejto skutočnosti informovať žalobcu, ktorý bez súčinnosti žalovanej sa mohol spoliehať len na čestné vyhlásenia zamestnancov. Žalovaná informácie zo svojej evidencie poskytla žalobcovi len so značným omeškaním, a takto úmyselne, respektíve z nedbanlivosti vyvolala omeškanie pri úhrade poistného a povinných príspevkov na strane žalobcu. Prvostupňový správny orgán duplicitné uplatnenie práva podľa § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. oznámil žalobcovi v niektorých prípadoch až po uplynutí 18 mesiacov odo dňa podania pôvodných výkazov žalobcom, pričom žalovaná takto porušila svoju povinnosť podľa § 226 ods. 1 písm. d/ menovaného zákona, podľa ktorého je povinná kontrolovať plnenie povinností vyplývajúcich ostatným účastníkom právnych vzťahov sociálneho poistenia. Krajský súd sa s uvedenou argumentáciou vo svojom rozsudku vôbec nevysporiadal, zodpovednosť žalovanej vo veci vôbec neskúmal ako dôvod na zmiernenie tvrdosti zákona a na odpustenie povinnosti zaplatiť penále.

8. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

9. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 19. júla 2019.

10. Podľa žalovanej žalobca neuviedol také námietky, ani právne relevantné dôvody, ktoré by viedli k zmene, alebo zrušeniu žalobou napadnutého rozhodnutia. I naďalej zotrvala na právnom názore, že penále za obdobie júl 2016, august 2016, jún 2017, júl 2017, august 2017 bolo žalobcovi predpísané v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z. Odmietla vyjadrenie žalobcu, že na oneskorenom zaplatení poistného a povinných príspevkov nesie zodpovednosť. Žalovaná nevedie samostatnú evidenciu výnimiek uplatnených študentmi vykonávajúcimi prácu na základe dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., preto až pri vykonaní systémovej kontroly odvodu poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie u žalobcu zistila tieto rozhodujúce skutočnosti. Bezodkladne po tom, čo zistila, že u niektorých zamestnancov žalobcu došlo k duplicitnému uplatneniu výnimky podľa § 227a ods. 1 zákona, informovala o tom žalobcu. Tiež uviedla, že povinnosť plynúca z § 226 ods. 1 písm. d/ zákona neporušila, nakoľko práve pri plnení tejto povinnosti zistila porušenie § 227a zákona. Predmetné ustanovenie zákona neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej je povinná takúto kontrolu vykonať. Rovnako tak žiadne ustanovenie tohto zákona jej neustanovuje lehotu, v ktorej je povinná rozhodnúť vo veci predpísania penále.

11. Ďalej žalovaná poukázala na to, že ako výkonný orgán nemôže postupovať v rozpore so zákonom č. 461/2003 Z.z., preto ak tento zákon neobsahuje ustanovenia, ktoré by zmiernili jeho tvrdosť, nemôže zohľadňovať žiadne špecifické okolnosti individuálnych prípadov. Zákon v platnom znení neumožňuje odstrániť jeho tvrdosť, nepozná žiadne liberáčne dôvody, pre ktoré možno penále nepredpísať, respektíve odpustiť. Ustanovenie § 240 zákona jasne ustanovuje, kedy a komu je Sociálna poisťovňa povinná penále predpísať, spôsob výpočtu penále a výšku penále, pričom z ods. 2 vyplýva, že predpísané penále nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a povinných príspevkov za kontrolované obdobie. Zákon neukladá možnosť skúmať mieru zavinenia pri platení poistného a povinných príspevkov po lehote splatnosti poistného a povinných príspevkov. Dodala, že v prípade vzniku škody v dôsledku protiprávneho konania jednotlivých zamestnancov si môže žalobca uplatniť jej náhradu priamo u zamestnancov v občianskoprávnom konaní.

12. Záverom poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júla 2018, sp. zn. 9Sžso/79/2016, v ktorom sa súd v otázke výkladu § 227a zákona stotožnil s názorom žalovanej.

13. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

14. Výjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo žalobcovi doručené dňa 12. augusta 2019 na vedomie.

V.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

16. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

17. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

18. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

19. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

20. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

21. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 18. mája 2018, Číslo: 43973-2/2018-BA, ktorým táto postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Dunajská Streda z 12. februára 2018, Číslo: 700-0510229218-GC04/18. Týmto rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod deviaty a § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi za obdobie júl 2016, august 2016, jún 2017, júl 2017, august 2017 predpísal penále v sume 71,66 eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti a poistného do rezervného fondu solidarity, vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a povinných príspevkov do dňa, keď dlžná suma bola poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

22. Podľa Článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

23. Podľa Článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

24. Podľa Článku 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

*

25. Podľa § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov má právo na účely § 4 ods. 2 určiť dohodu o brigádnickej práci študentov, na základe ktorej nebude mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia, ak mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov nepresiahne sumu podľa § 4 ods. 5, ak jej právny vzťah zakladá právo na pravidelný mesačný príjem alebo ak priemerný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov nepresiahne sumu podľa § 4 ods. 5, ak jej právny vzťah zakladá právo na nepravidelný príjem. Fyzická osoba, ktorá si chce uplatniť právo na určenie dohody o brigádnickej práci študentov podľa prvej vety, je povinná určiť v jednom kalendárnom mesiaci najviac jednu dohodu o brigádnickej práci študentov.

26. Podľa § 227a ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov je povinná

a/ písomne informovať zamestnávateľa o uplatnení práva podľa odseku 1,

b/ písomne informovať zamestnávateľa o tom, že si u neho nebude ďalej uplatňovať právo podľa odseku 1,

c/ predložiť zamestnávateľovi písomné čestné vyhlásenie, že si právo podľa odseku 1 súčasne neuplatňuje u iného zamestnávateľa v tom istom kalendárnom mesiaci.

27. Podľa § 227a ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., právne účinky

a/ uplatnenia práva podľa odseku 1 nastanú odo dňa vzniku právneho vzťahu, ak uplatnenie práva podľa odseku 1 bolo zamestnávateľovi oznámené najneskôr v deň vzniku právneho vzťahu, inak od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bolo uplatnenie práva podľa odseku 1 zamestnávateľovi oznámené,

b/ ukončenia uplatňovania práva podľa odseku 1 nastanú od prvého dňa kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po kalendárnom mesiaci, v ktorom bolo ukončenie uplatňovania práva podľa odseku 1 zamestnávateľovi oznámené.

28. Podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z., zamestnanec na účely dôchodkového poistenia je aj fyzická osoba v právnom vzťahu, ktorý jej zakladá právo na nepravidelný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby v právnom vzťahu na základe ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a, ak priemerný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z tejto dohody nepresiahne sumu podľa odseku 5, žiaka strednej školy v právnom vzťahu, na základe ktorého vykonáva praktické vyučovanie podľa osobitného predpisu (7aa) a študenta vysokej školy v právnom vzťahu, na základe ktorého vykonáva praktickú výučbu alebo odbornú prax podľa osobitného predpisu. (7aaa) Zamestnancom na účely dôchodkového poistenia je aj fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov, ktorý jej zakladá právo na pravidelný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby v právnom vzťahu na základe ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a, ak mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z tejto dohody nepresiahne sumu podľa odseku 5.

**

29. Podľa § 141 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

30. Podľa § 141 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., za zamestnanca odvádza poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti zamestnávateľ. Zamestnávateľ vykoná zrážku poistného na nemocenské poistenie, poistného na dôchodkové poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, ktoré je povinný platiť zamestnanec.

31. Podľa § 142 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., poistné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej

pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak tento zákon neustanovuje inak.

32. Podľa § 143 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., poistné, ktoré platí a odvádza zamestnávateľ, je splatné v deň určený na výplatu príjmov, ktoré sú vymeriavacím základom zamestnanca. Ak je výplata týchto príjmov pre jednotlivé organizačné útvary zamestnávateľa rozložená na rôzne dni, poistné je splatné v deň poslednej výplaty príjmov zúčtovaných za príslušný kalendárny mesiac. Ak nie je taký deň určený, poistné je splatné v posledný deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, za ktorý sa platí poistné. Ak deň splatnosti poistného pripadne na sobotu a na deň pracovného pokoja, poistné je splatné v najbližší nasledujúci pracovný deň.

33. Podľa § 26 ods. 1 zákona č. 43/2004 Z.z., fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť príspevky, sú povinné príspevky odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

34. Podľa § 27 ods. 1 zákona č. 43/2004 Z.z., povinné príspevky sa platia na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

35. Podľa § 28 ods. 1 zákona č. 43/2004 Z.z., povinné príspevky sa platia na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

36. Podľa § 28 ods. 2 zákona č. 43/2004 Z.z., povinné príspevky, ktoré platí a odvádza zamestnávateľ, sú splatné v deň splatnosti poistného, ktoré platí a odvádza zamestnávateľ podľa osobitného predpisu. 36)

37. Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, 1) ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie 1) za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie 1) do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, zaplatená exekútorovi alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

38. Podľa § 240 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie 1) za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 3,32 eura.

39. Najvyšší súd z obsahu súdneho, ako aj pripojeného administratívneho spisu žalovanej mal preukázané, že žalobca na základe dohôd o brigádnickej práci študentov zamestnával v rozhodnom období, t.j. na účely riadneho odvodu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (júl 2016, august 2016, jún 2017 až august 2017) celkovo osem (8) zamestnancov. Dôvod, pre ktorý vznikla žalobcovi vo vzťahu k týmto zamestnancom odvodová povinnosť spočíval v tom, že nebola splnená podmienka plynúca z vyššie citovaného § 227a zákona č. 461/2003 Z.z., keďže títo si už v príslušnom období (pokrývajúcom aj obdobie výkonu práce u žalobcu) uplatnili výnimku, teda títo si už skôr vo vzťahu k iným zamestnávateľom určili dohodu o brigádnickej práci študentov, na základe ktorej nebudú mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia. Konkrétne sa jednalo o zamestnanca

- L. K., ktorej vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 03. júna 2017 a trval do 06. septembra 2017, pričom u iného odvádzateľa (Cromwell a.s.) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, a to dňa 02. januára 2017 a trval až do 31. augusta 2017; odvodová povinnosť žalobcu vznikla dňa 03. júna 2017 a zanikla 31. augusta 2017,

- E. F., ktorému vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 10. júla 2016 a trval do 31. augusta 2016, pričom u iného odvádzateľa (PROPLUSCO Services spol. s r.o.) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, a to dňa 15. februára 2016 a trval až do 30. septembra 2016; odvodová

povinnosť žalobcu vznikla dňa 10. júla 2016 a zanikla 31. augusta 2016,

- Y. F., ktorej vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 17. júna 2017 a trval aj 30. júna 2016, pričom u iného odvádzateľa (BK Product, s.r.o.) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, a to dňa 15. mája 2017 a trval až do 11. júna 2017; odvodová povinnosť žalobcu vznikla dňa 17. júna 2017 a zanikla 30. júna 2017, z dôvodu, že v tom istom kalendárnom mesiaci (jún 2016) bola týmto zamestnancom už raz uplatnená výnimka (§ 227a ods. 1 veta posledná zákona č. 461/2003 Z.z.),

- Y. R., ktorej vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 13. júna 2016 a trval do 31. decembra 2016, pričom u iného odvádzateľa (Tatra banka, a.s.) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, a to dňa 14. mája 2016 a trval až do 01. júla 2016; odvodová povinnosť žalobcu vznikla dňa 13. júna 2016 a zanikla 31. júla 2016,

- F. F., ktorému vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 04. júna 2016 a trval do 30. septembra 2016, pričom u iného odvádzateľa (Cromwell a.s.) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, a to dňa 28. mája 2016 a trval až do 30. apríla 2017; odvodová povinnosť žalobcu vznikla dňa 04. júna 2016 a zanikla 31. augusta 2016,

- Z. A. L., ktorému vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 22. júna 2017 a trval do 31. júla 2017, pričom u iného odvádzateľa (Gymnázium Zoltána Kodálya) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, a to dňa 21. apríla 2017 a trval až do 30. júna 2017; odvodová povinnosť žalobcu vznikla dňa 22. júna 2017 a zanikla 30. júna 2017,

- R. M., ktorej vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 05. júna 2017 a trval do 31. júla 2017, pričom u iného odvádzateľa (V. J. - B. R.) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, a to dňa 17. októbra 2016 a trval až do 31. augusta 2017; odvodová povinnosť žalobcu vznikla dňa 05. júna 2017 a zanikla 31. júla 2017,

- R. R., ktorej vznikol u žalobcu pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov dňa 10. júla 2017 a trval do 31. augusta 2017, pričom u iného odvádzateľa (TESCO STORES SR, a.s.) tomuto zamestnancovi vznikol tiež pracovnoprávny vzťah založený dohodou o brigádnickej práci študentov, ktorý trval aj od 01. januára 2017 do 17. júla 2017; odvodová povinnosť žalobcu vznikla dňa 10. júla 2017 a zanikla 31. júla 2017.

40. Dôvody, pre ktoré mali uvedené osoby vykonávajúce zárobkovú činnosť na základe dohôd o brigádnickej práci študentov postavenie zamestnancov a boli zároveň aj sociálne poistené vo vzťahu k žalobcovi, ktorému vznikla odvodová povinnosť bez ohľadu na to, že si u tohto žalobcu uplatnili výnimku z § 227a zákona č. 461/2003 Z.z. boli ozrejmene už v rozhodnutiach prijatých tunajším súdom pod sp. zn. 9Sžso/79/2016, prípadne sp. zn. 9Sžsk/133/2018, na ktoré najvyšší súd bez ďalšieho odkazuje.

41. V súvislosti s predpísaným penále vo výške 71,66 eur za obdobie (júl 2016, august 2016, jún 2017 až august 2017) najvyšší súd uvádza, že zákon č. 461/2003 Z.z. určuje povinnosť zamestnávateľa platiť poistné a ustanovuje aj jeho splatnosť. Pre prípad nesplnenia si tejto povinnosti súčasne v § 240 ods. 1 upravuje povinnosť Sociálnej poisťovne predpísať penále. Právna úprava teda obligatórne určuje povinnosť účastníka konania zaplatiť v zákonom určenej lehote poistné a v prípade jeho neuhradenia alebo omeškania uhradiť predpísané penále. Penále je základným, zákonom ustanoveným právnym následkom nesplnenia odvodovej povinnosti, t.j. nesplnenia odvodovej povinnosti vôbec alebo jej nesplnenia v správnej výške alebo včas. Porušením odvodových povinností vzniká Sociálnej poisťovni podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. povinnosť, nie možnosť penále predpísať.

42. Vo vzťahu k žiadosti žalobcu o zmiernenie tvrdosti zákona, najvyšší súd uvádza, že právne normy odvetvia sociálneho práva upravené (aj) v zákone č. 461/2003 Z.z. sa vyznačujú kogentným charakterom, ktorý vo všeobecnosti neumožňuje zmierniť ich aplikačnú tvrdosť v individuálnom prípade (porovnaj § 176 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení). V minulosti zákonodarca v zákone

č. 461/2003 Z.z. zaviedol inštitút odpustenia penále s tým, že podľa § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2004 Sociálna poisťovňa mohla na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby a právnickej osoby povinnej odvádzať poistné v odôvodnených prípadoch odpustiť povinnosť zaplatiť penále alebo znížiť penále, ak tieto osoby zaplatili dlžné sumy poistného najneskôr v deň podania tejto žiadosti a v období odo dňa doručenia žiadosti do dňa vydania rozhodnutia o žiadosti, odvádza poistné včas a v správnej sume. Od 01. januára 2005, nadobudnutím účinnosti zákona č. 721/2004 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z., (pozri bod 61 zákona č. 721/2004 Z.z.) však bol tento inštitút zrušený. V ďalšom období bola možnosť odpustenia penále daná formou tzv. generálnych pardonov

- podľa § 293ap zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého Sociálna poisťovňa odpustí povinnosť zaplatiť penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu za obdobie pred 01. januárom 2007, ak fyzická osoba alebo právnická osoba povinná odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie toto dlžné poistné a tieto dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie zaplatí najneskôr do 31. januára 2008 a následne

- podľa § 293bj zákona, podľa ktorého Sociálna poisťovňa môže na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorým trvá povinnosť odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, v odôvodnených prípadoch odpustiť povinnosť zaplatiť penále za obdobie pred 01. júnom 2009, ak v deň doručenia žiadosti boli zaplatené dlžné sumy poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a v období odo dňa doručenia žiadosti do dňa vydania rozhodnutia o žiadosti odvádza poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie včas a v správnej sume,

- podľa § 293bl zákona, podľa ktorého Sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné a dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu za obdobie pred 01. januárom 2010 zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010.

Aktuálna právna úprava však možnosť nepredpísania, alebo odpustenia penále neupravuje.

43. V tejto súvislosti najvyšší súd ďalej uvádza, že v procese súdneho prieskumu nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa Správneho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V tomto smere najvyšší súd uvádza, že tak žalovaná, ako aj prvostupňový správny orgán postupovali v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z. v pre danú vec relevantnom znení. Skutočnosť, že žalobca nemal možnosť overiť si pravdivosť tvrdení svojich zamestnancov najvyšší súd nespochybňuje, ako ani tú skutočnosť, že žalobcovi takto vznikla povinnosť, ktorú nepredpokladal. Takéto konanie, v prípade vzniku škody, je však potrebné riešiť využitím inštitútov súkromného práva voči týmto osobám. Nie je možné očakávať (nie je po žiadnej stránke legitímnym očakávaním), že porušenie právnej povinnosti zo strany fyzickej osoby - jednotlivca bude „naprávané“ porušením zákona zo strany správneho orgánu. Opačný postup by viedol k derogovaniu zákonného ustanovenia jeho porušovaním, čo je v priamom rozpore s koncepciou právneho štátu (tak formálneho, ako aj materiálneho). Možno teda uzavrieť, že pokiaľ právna úprava ukladala povinnosť Sociálnej poisťovni predpísať penále, potom táto nemala inú možnosť len toto penále predpísať. V ďalšom najvyšší súd odkazuje na vyjadrenie žalovanej zhrnuté v bode 10 tohto rozsudku, s ktorým sa plne stotožňuje.

44. V súvislosti s námietkou žalobcu, že rozsudok krajského súdu je nedostatočne zdôvodnený, najvyšší súd uvádza, vzhľadom na osobitosti súdneho preskúmacieho konania, je postačujúce stručné uvedenie dôvodov so záverom, že postup žalovaného správneho orgánu bol zákonný a napadnuté rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom, čím sa krajský súd stotožnil s vecnými dôvodmi žalovaného správneho orgánu, uvedenými v odôvodneniach rozhodnutí oboch stupňov v danej veci, ktoré ho viedli k vydaniu rozhodnutia na úseku sociálneho poistenia.

45. Záverom najvyšší súd dáva krajskému súdu do pozornosti tú skutočnosť, že i napriek tomu, že v

poradí druhým výrokom rozhodol o trovách konania, v odôvodnení rozsudku sa týmto výrokom vôbec nezaoberal. V tomto smere bude potrebné postupovať podľa § 143 SSP a relevantnú časť odôvodnenia týkajúcu sa trov konania doplniť formou opravného uznesenia.

46. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší súd námietky žalobcu uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keď tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

47. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

48. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.